

D ů v o d y:

Podle prorogační doložky v objednacím listě ze dne 2. července 1930, z něhož jest žalobní nárok vyvozován, podrobil se žalovaný pro případ sporu pravomoci věcně příslušného soudu v J. Doložku tu podle ustanovení § 914 obč. zák., čl. 278 obch. zák. jest vykládati tak, že se žalovaný podrobil příslušnosti soudu v J. pro všechny spory, jež by vzešly z právního poměru podle kupní smlouvy. Pravoplatným rozsudkem okresního soudu v J. ze dne 29. listopadu 1933 bylo ovšem uznáno, že žalovaný právem odstoupil od smlouvy ve smyslu ustanovení čl. 355 obch. zák. Podle tohoto ustanovení je kupitel za podmínek tam uvedených oprávněn, jednostranně od smlouvy odstoupiti tak, jakoby smlouva nebyla uzavřena. To tedy znamená, že sice není povinen zaplatiti kupní cenu, že však musí vrátiti prodávateli to, co mu tento ze smlouvy plnil. Žaluje-li prodávatel, jako v souzeném případě, o vrácení již dodaného zboží, jde i tu o spor z právního poměru kupní smlouvou založeného a vztahuje se naň doložka o prorogaci.

Čís. 13624.

Společenstva (zákon ze dne 9. dubna 1870, čís. 73 ř. zák.).

Společenstvo, jež poskytuje úvěr svým členům a přijímá za tím účelem vklady i od nečlenů, jest kupcem plného práva.

Třebas prokurista společenstva byl ustanoven neprávem usnesením představenstva a dozorčí rady, může třetí osoba, bylo-li zřízení prokuristy veřejně oznámeno zápisem do společenstevního rejstříku, spoléhati na takové prohlášení obchodníka učiněné k veřejnosti, zejména neodvolalo-li společenstvo po více let toto prohlášení a trpělo-li, aby zapsaná osoba vystupovala jako prokurista a podpisovala za ně listiny.

(Rozh. ze dne 8. června 1934, Rv I 1610/32.)

Žalující firma domáhala se na žalovaném společenstvu, by bylo uznáno právem, že jest po právu smlouva o rukojemství, ujednaná mezi žalobkyní a žalovaným prohlášením ze dne 31. července 1930 toho obsahu, že žalované společenstvo převzalo jako rukojmí ručení za pohledávku žalobkyně za firmou K. Žalovanému společenstvu bylo povoleno přiročí podle zákona ze dne 10. října 1924, čís. 240 sb. z. a n. Prohlášení, o něž byl opřen žalobní nárok, bylo podepsáno předsedou představenstva žalovaného společenstva a prokuristou Jindřichem W-em. Žalované společenstvo namítlo, že podle stanov družstva mělo býti prohlášení podepsáno předsedou jeho představenstva, jímž však Jindřich W. nebyl; že zřízení Jindřicha W-a za prokuristu bylo neplatné a nezávazné, poněvadž odporovalo stanovám, podle kterých se může podpisování žalované díti jen předsedou, pokud se týče jeho náměstkem a jedním členem představenstva, že u podpisu Jindřicha W-a schází dodatek vyznačující prokuru a že schází platné usnesení představenstva a dozorčí rady, kteréhožto usnesení bylo podle stanov zapotřebí. **O b a n i ž š í s o u d y** uznaly podle žaloby, **o d v o l a c í s o u d** z těchto důvodů: Jádrem

věci jest rozřešení otázky prokury Jindřicha W-a. Řeše tuto otázku, vychází procesní soud z názoru, že sice byla Jindřichu W-ovi odvolatelkou udělena prokura neprávem, že však přes to jest uznati Jindřicha W-a za prokuristu, poněvadž přes skutečnost, že prokura ta byla zapsána do společenstevního rejstříku a přes právní následky ze zápisu toho plynoucí přejíti nelze. I soud odvolací má za to, že Jindřichu W-ovi byla udělena prokura proti právu, dochází však k tomuto poznání na jiném základě, než soud procesní. Podle napadeného rozsudku byly udělení prokury v cestě dvě překážky: jednak to, že odvolatelka není kupcem plného práva, jenž jediné má právo na prokuristu, a jednak to, že ve stanovách odvolatelky není na ustanovení prokuristy pamatováno. S tímto stanoviskem nelze však souhlasiti. Na rozdíl od procesního soudu jest dáti odpůrkyni za pravdu, že odvolatelka provozovala obchody aspoň z části, poněvadž její činnost spočívala nesporně i v přijímání vkladů od nečlenů a v poskytování úvěru členům a v dávání smének do oběhu, což jest činností, kterou lze zařaditi mezi relativní obchody čl. 272/2 obch. zák. Poněvadž podle ustanovení § 13 zákona o společenstvech (zákon z 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.) v doslovu zákona ze dne 13. října 1928, čís. 183 sb. z. a n. stačí u společenstev k nabytí vlastností kupce plného práva, jenž jediné může prokuru udělit, i jen částečné provozování obchodů bez ohledu na způsob a na výši zdanění, nelze odvolatelce upřít právo na prokuristu. Udělení prokury nevadilo ani to, že stanovy na prokuru nepamatovaly, neboť, i když ve stanovách na prokuru pamatováno nebylo, mohla valná hromada prokuru udělit. Ustanovení Jindřicha W-a prokuristou nebylo však v pořádku z důvodu jiného. Prokura má totiž daleko větší objem, než zástupčí moc, kterou je vybaveno představenstvo společenstva, neboť prokura jest neomezenou plnou mocí ke všem právním jednáním, která provozování obchodu s sebou přináší a jedinou výjimkou, jež se týká zcizení a zavazení nemovitostí (čl. 42 obch. zák.) a nemůže proto býti udělena představenstvem ani se souhlasem dozorčí rady, jež nemohou na jiného převést více práv, než samy mají, nýbrž valnou hromadou společenstva. V souzeném případě však nebyla, jak nesporno, prokura udělena valnou hromadou, nýbrž jen představenstvem a dozorčí radou, což však nestačí. Nelze proto udělení prokury Jindřichu W-ovi srovnati ani se stanovami odvolatelky, ani se zákonem. Přes tuto slabinu jest však se soudem procesním souhlasiti, že jest Jindřicha W-a proti třetím osobám považovati za prokuristu, poněvadž byl odvolatelkou ohlášen jako prokurista k zápisu do rejstříku, tento zápis, když se stal, odpovídal zajisté prohlášení odvolatelky, prohlášení to, i když bylo s hlediska právního nesprávné, učinil soud rejstříkový základem svého zápisu a v takovém případě musí opovídací kupec nechatí proti sobě platiti rejstříkový zápis proti osobám třetím, jež jednaly v důvěře v tento zápis. Že odpůrkyně v této důvěře nejednala, odvolatelka neprokázala, ba ani to netvrdila. Jindřich W. jako prokurista však mohl odvolatelku platně zavázati i bez spolupůsobení jejího představenstva. Odvolatelka má pravdu, že podle § 17 jejích stanov mají listiny jí vystavené pro ni proti třetím osobám závaznost jen, byly-li podepsány dvěma členy představenstva (předsedou nebo místopředsedou a ještě jedním členem) a že k podpisu nemohou býti přivzaty osoby, které členy představenstva nejsou, odvolání však přehlíží, že tato usta-

novení mohou platiti jen v případech, kde za společenstvo jednají členové představenstva přímo, nikoli však v případech, kde jedná za společenstvo ustanovený zmocněnec (prokurista, obchodní zmocněnec) a že v případech posléze uvedených zastupuje společenstvo zmocněnec přímo sám bez spolupůsobení představenstva. Opačný názor, který zastává odvolatelka, vedl by k tomu, že by ustanovení zmocněnce pro společenstvo nemělo valné ceny. Z téhož důvodu nebylo třeba k závaznosti právního jednání pro odvolatelku předchozího usnesení hebo schválení představenstva tam, kde za odvolatelku jednal její prokurista Jindřich W.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení věci (čís. 4 § 503 c. ř. s.), leč neprávem, neboť odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně. Obzvláště jest přisvědčiti jeho právnímu názoru, že třeba považovati žalované společenstvo za kupce plného práva, poněvadž poskytuje úvěr svým členům a přijímá za tímto účelem vklady i od nečlenů, a poukazuje se dovolatel v tomto směru na rozhodnutí nejv. s. čís. sb. 2161. Jest tedy nerozhodné, zdali dovolatel dává také směnky do oběhu a o jaký druh směnek tu jde. Dovolatel byl proto také oprávněn zřídit prokuristu (§ 13 zákona společenstevního). Že se tak nemohlo státi usnesením představenstva a dozorčí rady, odvolací soud nesprávně rozpoznal. Avšak na tom nesejde, nýbrž rozhodné jest, že zřízení prokuristy bylo veřejně oznámeno zápisem do společenstevního rejstříku, a tu jest sdíleti právní názor odvolacího soudu, že třetí osoba může spoléhati na takové prohlášení obchodníka učiněné proti veřejnosti. Marně poukazuje dovolatel na to, že toto jeho prohlášení neodpovídá skutečnosti, neboť tento poukaz lze odvrátiti námitkou obmyslnosti (*exceptio doli*), to tím spíše, když dovolatel po dobu více než sedm roků neodvolal toto prohlášení a trpěl, by Jindřich W. vystupoval jako prokurista a podepisoval za něho listiny, a to i záruční listiny, jak soudy nižších stolic mají za zjištěno. Podle článku 43 obch. zák. jest pojem prokury proti třetím osobám neobmezenitelný a jest proto nerozhodné, zdali se představenstvo žalovaného společenstva usneslo na převzetí sporné záruky, čili nic. Marně se žalované družstvo dovolává rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 2857 sb., neboť tam nešlo o zřízení prokury.

Čís. 13625.

Žádá-li prodatel, jenž si vyhradil vlastnictví k prodané věci do úplného zaplacení kupní ceny, na kupiteli upadnuvším do vyrovnání zaplacení kupní ceny, může mu býti přiznáno jen právo na zaplacení v mezích podle vyrovnání. Pohledávka z kupní ceny zůstává pohledávkou obyčejnou a nárok na uspokojení doznal by změny předpisem § 54 vyr. ř. jen, kdyby prodatel odstoupivší od smlouvy, žádal vrácení prodané věci, k níž měl vyhrazeno vlastnické právo.

(Rozh. ze dne 8. června 1934, Rv I 1790/32.)